

MIRABOLAN (22) *sb*

mirabolan *m* (20), **mirabolanum** *n* (1), **myrabolan** *m* (1), [**mierobolan**, **mirabulan**, **mirobalan** *m*]; myrabolan *Mącz*; mirabolan : mirabolanum *BielKron* (2:1).

Pierwsze a jasne, drugie pochylone, o jasne; mierobolan z tekstu nie oznaczającego é.

sg N mirabolân(um) (1). ◇ G mirabolân(um) (2). ◇ I myrabolân(e)m (1). ◇ pl N mirabolány (1). ◇ G mirabolân(o)w (8). ◇ A mirabolány (1). ◇ L miraboláni(e)ch (2). ◇ (lat.) pl N mirabolani (6).

Sł stp, Cn brak, Linde XVII w. w cytacie s.v. chebula: myrobalany.

bot. Owoc z różnych gatunków drzew rosnących w poł.-wsch. Azji: 1) Emblica officinalis Gaertn.; liściokwiat garbnikowy z rodziny wilczomleczowatych (Euphorbiaceae), 2) Terminalia chebula Retz. (Rost); migdałecznik chebulowiec z rodziny trudziczkowatych (Combretaceae), jadalny zwany mirobalanem chebulowym, używany w lecznictwie [bukiew turecka – myrobalanum; muszkatowa gałka – myrobalanus Cn] (21) : Emblici, y o Mirabolaniech. FalZioł +6; Emblici iest owoc który roście za Morzem j też mirabolani wżitki/ to iest Citrini Kiebuli/ Bellerici Indij FalZioł III 4b, I 51b, TU 4a, b, 21d, V 106v; Náltáwiał Fig Rozinkow/ y Mirábolanow/ Gronek winnych brunatnych/ Orzechow/ Kálztánow. RejWiz 109, 27; Szpiká Nárđy/ Mirábolanum/ od Kalekutu [idq] z Kolumbáryey. BielKron 268v, 454v, 455; Myrobalanum, Nieyáki owoc który Aptekárze Myrabolanem zową przichodzi z Arábiey Mącz 240a; [Mirobalani. Mirobalanen. Mierobolanow iest pięćioráki rodzaj á każdy bárwy iney/ że sie zda áby z roznych drzew then owoc był/ ále thák z iednego rozmáity będzie [...] Wżytkie mierobolany íą żimney włofności SienHerb 194b; Mierobolany íą troiákie/ iedny żółte z żieloności/ máłą kořteczkę máiące w łobie/ íą nalepřze/ á ty zową Myrobolana flaua Drugie íą co ie Chepule zową/ íą z brunatności czarne SienHerb K3#v, D2#v; MIRABOLANI Citrini nigri Indi, Hebuli. Mirábulanów nieználi Gréccy Doktorowie/ Diořcorides, áni Galenus, áni Plin. UrzędowHerb 361a, 360b, 361b].

Wyrażenie: »proch mirabolanow« = *suszone mirabolany starte na proch* (1): Proch Mirabolanow Emblikorum [Mierobolanow Empellicorum SienHerb 194b]/ zmieszany z prochem czarney Haleny/ á ktemu przyczyń oliwy á vczyn íakoby mać FalZioł III 4b.

Zestawienia: [»mierobolany brunatne«: Konfekt z Mierobolanow brunatnych/ Zoładek bárzo twierdzi [...] Weźmi Mierobolanow brunatnych/ Co io Aptekárze Chebuli zową SienHerb 531b, 531b.]

»mirabolani citrini, citruci, [żółte]« (1:1): Mirabolani Citrini purguią kolerę/ ale Kiebuli Emblici Bellerici, Ty wżytłki flegmę wypądzaią/ Telko Indi Melankolią czyřcią [Mierobolany żółte purguią kolerę/ ále chepule/ Empelici/ Bellerici/ thy wżytłki flegmę wypądzaią/ telko czarne melánkolią czyřcią. SienHerb 194b] FalZioł III 4c, V 90v.

[»mierobolany czarne«: SienHerb 194b] *cf* »mirabolany indyjskie«.

»mirabolani emblici, [empelici]« (4): Mirabolani Emblici wyczyřciaią flegmę y Melankolią FalZioł III 4b, I 122c, III 4b, c; [weźmi mirobalani emblicy SienHerb 152a]. *Cf* »proch mirabolanow«.

»mirabolany indyjskie, Indi, [czarne]« (1:2): gdy mirabolanow Indiyřkich przyłóżyřz/ gorące á grube wilcořci [!] s ciała wymiata. FalZioł I 66b, III 4c, V 90v; [Ieřcže íą co ie zową Indica/ to ielt

mierobolany Indyiłkie *SienHerb* K3#v, 194b. *Cf* »mirabolany citrini«. [*Cf* Myrabolanorum genera quinque: nempe Flaua, Chepula, Indica siue nigra, Empelica, Bellerica *MatthComm* 1238.]

»mirabolany kiebuli« (2): Mirabolanow Indij, Mirabolanow citruci, Mirabolanow kiebuli. Każdego trzy łoty *FalZioł* V 90, III 4c. *Cf* »mierobolany brunatne«.

Synonimy: zest.: »mierobolany brunatne«: *chebuły, kiebuli*.

AKtt